

Za časů prvních křížových výprav se král jakéhosi evropského království rozhodl vyhlásit válku pohanům v Palestině. Předtím, než se vydal na tuto dlouhatánskou cestu, se rozhodl dát do pořádku záležitosti týkající se svého království a svěřil vládu šikovnému ministrovi, takže se v tomto ohledu vůbec nemusel znepokojovat. Nejvíce si však král dělal starosti o svou rodinu. Před nedávnem se musel navždy rozloučit se svou manželkou, královnou, která mu neporodila syna, ale byl otcem třem mladým princeznám na vdávání. Mé paměti však neuvádí jejich pravá jména; vím jediné, že v těchto blažených dobách prostí lidé dávali význačným osobám bez okolků přezdívky podle jejich kladných nebo záporných vlastností. A tak se nejstarší z princezen jmenovala Ledabylie, nebo také lhostejná, druhá Žvanilka a třetí Bystroslava – všechna tato jména měla co do činění s jejich povahou.

Nebylo nikoho lhostejnějšího než Ledabylie. Nikdy nevstávala dřív než v 1 hodinu odpoledne. Do kostela ji vždycky přivlekli tak, jak vylezla z postele, neučesaná, neupravené a nezavázané šaty a často každý pantoflíček jiný. Často byla svým okolím upravována během dne, ale nikdo nikdy nemohl princeznu přimět k tomu, aby chodila v něčem jiném než v pantoflíčkách – střevičky ji k smrti unavovaly. Když se Ledabylie najedla, posadila se ke svému toaletnímu stolku, kde byla až do večera – zbytek času trávila tím, že si hrála a jedla. Vysvléknout ji trvalo stejně dlouho jako obléknout – skoro nikdy se nedostala do postele před rozedněním.

Žvanilie byla zcela jiného ražení. Tato princezna se měla směle k světu a jen málokdy se věnovala sama sobě; neuměla totiž přestat švitořit, a to až do té míry, že od procitnutí až po zalehnutí do postele nezavřela pusu. Věděla o všech hádkách, o milostných pletkách a aférách nejen celého dvora, ale i těch nejnepatrnějších šlechticů. Měla přehled o všech ženách, které se dopouštěly jistých krádeží na svých blízkých, aby dosáhly oslnivějšího vzhledu, a přesně věděla, co získala společnice tamté komtesy a co správce od tamtoho markýze. Aby jí neunikla ani sebemenší maličkost, poslouchala s obrovským nadšením svou chuť a svou švadlenu a následně svými historkami obšťastňovala své okolí: počínaje králem a konče sluhy, jakmile totiž něco povídala, bylo jí jedno s kým. Princeznina naléhavá potřeba mluvit však vyvolala ještě další nepříjemný vedlejší účinek. Navzdory jejímu vysokému postavení princezniny nenucené způsoby dodávaly kuráž dvorským mládencům, kteří ji zahrnovali přízní. Bez okolků naslouchala jejich lichotkám, aby jim pak s chutí mohla odpovědět; stůj co stůj, od úsvitu do setmění poslouchala nebo štěbetala. Žvanilie, stejně jako Ledabylie, nikdy nepřemýšlela ani nečetla; nezajímaly je žádné domácí práce ani potěšení, které nabízely jehlice a vřeten. Zkrátka a dobře, tyto dvě věčně lenivé sestry nepoužívaly ani hlavu ani ruce.

Nejmladší sestra těchto dvou princezen byla však zcela jiná. Chovala se bez ustání duchapřítomně a rozumně. Byla neobvykle čiperná, což vždy využívala k dobrému. Uměla dokonale tančit, zpívat, hrát na hudební nástroje; byla obdivuhodně šikovná na ruční práce, kterými se obvykle zabývaly osoby jejího pohlaví, do Královského paláce vnášela pořádek a řád a svým přičiněním zabraňovala zpronevěrám hodnostářů, kteří se v těch dobách snažili okrádat krále.

A tím její talenty nekončily – měla výborný úsudek a byla tak neskutečně pohotová, že v každé situaci ihned našla řešení.

Tato mladá princezna díky své schopnosti vyvodit správné závěry přišla na nebezpečnou past v jedné listině, kterou jeden podlý velvyslanec nastražil na jejího otce krále, zrovna se

schylovalo k jejímu podpisu. Aby král potrestal tuto věrolomnost spáchanou velvyslancem a jeho pánem, pozměnil příslušný článek smlouvy tak, jak mu poradila jeho dcera a král tak přelstil lstivce. Mladá princezna tako odhalila ještě další hanebnost, kterou chtěl jeden ministr vyzrát na krále a díky Bystroslava radě se jeho zpronevěra obrátila proti němu. Princezna se při mnoha dalších příležitostech vyznačovala svou bystrostí a svým důvtipným duchem, inu není tedy divu, že jí lid začal přezdívat Bystroslava. Král ji měl mnohem radši než své ostatní dcery a na její zdravý rozum se mohl spolehnout až do té míry, že kdyby kromě ní neměl už žádné další ratolesti, nebál by se vyrazit na cestu s klidným srdcem – ale tak jako si byl jist Bystroslavou, takový měl strach z chování ostatních dcer. A tak, aby si byl jistý počínám jeho rodiny, **comme il se croyait sûr de celles de ses sujets**, přistoupil k opatřením, která vám nyní popíši.

Vy, která jste vzdělaná co se týče starověkých památek, jste zajisté tisíckrát slyšela o nadpřirozených schopnostech víl. Jelikož byl král, o kterém vám vyprávím, blízkým přítelem jedné z těchto šikovných žen, vydal se za svou přítelkyní a vyličil jí své znepokojení ohledně svých dcer. „Vlastně mě znepokojují jen ty dvě starší. Nikdy neudělaly nic v rozporu s jejich povinnostmi, ale ony ani za mák nepřemýšlí, jsou nerozvážné a o nic se nestarají, že mám strach, aby se v mé nepřítomnosti nezamotaly do nějaké šílené pletichy, jen aby si našly zábavu. Co se týče Bystroslavy, jsem si jistý její poctivostí, ale budu s ní jednat stejně jako s ostatními, aby si byly všechny rovny. A proto, moudrá Vílo, vás prosím, udělejte mi pro mé dcery tři skleněná vřeténka, která budou vyrobená tak, že každé vřeteno se rozbije, jakmile ta, které bude patřit, provede něco nekalého.

Jelikož byla tato víla jednou z těch nejšikovnějších, dala králi tři vřetena, začarovaná a zhotovená se vši nezbytnou péčí pro účel, který jim byl určen. Králi ale toto opatření nepřipadalo dostatečné. Zavedl princezny do vysokánské věže na pustém místě. Král princeznám přikázal na tomto místě přebývat po celou dobu jeho nepřítomnosti a nedovolil jim dovnitř pustit ani živáčka. Odvedl jim veškeré služebníky a služebnice a poté, co jim daroval začarovaná vřetena a vysvětlil jim jejich tajemství, políbil princezny a zavřel dveře věže, klíč si nechal u sebe a vydal se na cestu.

Možná si budete myslet, komteso, že tam princeznám hrozila smrt hladu, ale ani krapet ne. Na jedno z oken na věži byla pečlivě připevněna kladka s provazem, na který princezny věšely koš, který spouštěly každý den dolů. Do tohoto koše dostávaly zásoby na celý den a když koš vytáhly nahoru, opatrně si ho vždy vtáhly do pokoje.

Ledabylie a Žvanilie v této samotě vedly vskutku zoufalý život, nudily se tak, že to ani nejde popsat. Nezbyvalo jim ale nic jiného, než mít trpělivost: měly totiž ta hrozná vřetena, že se bály, že byť i jen malinko nekalé jednání by je mohlo rozbít.

Co se týče Bystroslavy, ta se nenučila ani trochu. Její vřeteno, jehlice a hudební nástroje jí zajišťovaly zábavu; navíc na přání ministra, který spravoval království, dostávaly princezny v košíku dopisy, které je informovaly o všem, co se dělo uvnitř i vně království. Král k tomu dal své svolení a ministr, jelikož se chtěl princeznám dvořit, tento příkaz s přesností dodržoval. Bystroslava všechny tyto novinky dychtivě četla a bavila se jimi. Její dvě sestry se jimi neráčily zaobírat; říkaly, že jsou příliš zarmouceny a že je máloco zabaví; potřebovaly alespoň karty, aby se v nepřítomnosti svého otce nenučily.

Tak tedy smutně žily svůj život, brblaly proti svému údělu a myslím, že zcela jistě říkaly, že je lepší se narodit šťastný než se narodit královským dítětem. Často se dívaly z oken jejich věže, aby viděly alespoň to, co se děje na venkově. Jednoho dne, jelikož byla Bystroslava zabrána do tvoření něčeho pěkného, její sestry, které byly u okna, uviděly dole u jejich věže chudou ženu, oblečenou v roztrhaných cárech, která pohnutě vyřvávala, jakou trpí nouzí. Se sepjatýma rukama žadonila, aby mohla vejít do zámku a vykládala jim, že je ubohá cizinka, která ví hromadu různých věcí a že jim bude oddaně sloužit. Nejprve si princezny vzpomněly na příkaz, který jim dal jejich otec, král, aby nikoho do věže nepouštěly, ale Ledabylie byla tak líná se obsluhovat sama a Žvanilie unavená z toho, že mohla klábosit jen se svými sestrami, že touha jedné být zase pořádně učesaná a touha druhé mít někoho dalšího, s kým by mohla tlachat je podnítila k tomu, že se rozhodly chudou cizinku pustit dovnitř.

„Myslíte si,“ řekla Žvanilie své sestře, „že králův zákaz se vztahuje i na lidi jako je tahle nešťastnice? Myslím, že ji můžeme úplně v klidu pustit dovnitř.“ „Udělejte, jak uznáte za vhodné, má sestro.“ odpověděla Ledabylie. Žvanilie, která čekala jen na tento souhlas, bez prodlení spustila koš dolů. Chuděra vlezla dovnitř a princezny jí kladkou vytáhly nahoru.

Když ji spatřily, její špinavé oblečení je úplně znechutilo. Chtěly jí dát jiné, ale ona řekla, že vzhledem k tomu, kolik bylo hodin, se převlékne zítra, protože je také chtěla obsloužit. Jen co domluvila, Bystřenka se vrátila ze svého pokoje. Byla podivně překvapena, když viděla tuto neznámou se svými sestrami. Vysvětlily jí, proč ji vytáhly nahoru a Bystřenka, která viděla, že už není cesty zpět, potlačila svou sklíčenost nad touto neopatrností.

Nicméně tato služebná asi stokrát prošla celý hrad pod záminkou, že chtěla princezny obsluhovat, ale ve skutečnosti chtěla vyzvědat, co se kde nachází. Neboť, komteso, nevím, zda to již tušíte, ale tato převlečená ježibaba byla stejně nebezpečná jako kníže Ory v klášteře, kam se dostal převlečený jako abatyš na útěku. Abych vás už déle nenapínal, řeknu vám, že toto stvoření oblečené do hadrů a cářů byl nejstarší syn mocného krále, souseda otce našich princezen. Tento mladý princ, jeden z nejlustivějších své doby, dokonale vládl nad svým otcem a nepotřeboval k tomu být ani příliš bystrý, neboť král byl mírný a jednodušší povahy, takže mu říkali Dobroslav. Mladého prince, který vždy šil nějakou boudu nebo vymýšlel levárny, lid přezdíval Krutoslav.

Krutoslav měl mladšího bratra, který měl tolik dobrých vlastností, kolik jeho starší bratr nedostatků; nicméně i přes tuto rozdílnost povah panoval mezi bratry dokonalý svazek, nad kterým se každý podívoval. Kromě dobrých charakterových vlastností, které měl mladší bratr, byly jeho krásný vzhled a vznešenost tak pozoruhodné, že si vysloužil přezdívku Krasoslav. Byl to právě Krutoslav, který vnuknul vyslanci svého otce tento mrzký čin, který pak Bystroslava obrátila proti nim. Krutoslav, který už tak neměl rád otce princezen, k němu tímto začal mít vyloženě odpor; když se tedy dozvěděl o opatřeních, která podnikl ohledně svých dcer, měl škodolibou radost z toho, že by snad mohl přelstít tak podezřívavého a opatrného krále. Krutoslav dostal od otce povolení se vydat na cestu z důvodů, které si vymyslel, podnikl kroky, díky kterým se mohl dostat do věže, kde přebývaly princezny, jak již víte.

Když zkoumal zámek, princ si všiml, že by mohl být jednoduše odhalen kolemjdoucími a naznal, že by měl zůstat v převlečení celý den, protože by princezny mohly snadno zavolat pomoc a dát ho potrestat za tento opovážlivý čin, pokud by si to uvědomily. Nechal si na sobě tedy hadry celý den a choval se jako prvotřídní bába a večer, když se princezny najedly, Krutoslav odhodil cáry a odhalil své rytířské odění poseté drahými kameny a zlatem.

Princezny byly tímto výjevem tak zděšeny, že se daly překotně na útěk. Žvanilie a Bystroslava, které byly pěkně mrštné, se brzy dostaly do svých pokojů, ale Ledabylii, která neměla ve zvyku ani udělat pár kroků, princ vmžiku dohonil.

Krutoslav se jí ihned vrhnul k nohám, přiznal jí, kdo je a řekl, že pověst o její kráse a její obrazy ho přinutily opustit nádherný dvůr a požádat ji o ruku. Ledabylie byla nejdříve tak zmatená, že princ, který jí stále klečel u nohou, nedokázala říct ani ň. Ale jelikož ji sto padesátkrát ubezpečil, zahrnul ji kopou něžností a zapřísahal ji, aby si ho vzala za muže teď hned a její přirozená mátožnost jí nedovolovala se dohadovat, řekla tedy nedbale Krutoslavovi, že mu věří, že to myslí upřímně a že přijímá. Tímto bylo uzavřeno její manželství bez žádných dalších ceremonií a tak se také její vřetenko rozbilo na tisíc kousků.

Nicméně Žvanilie a Bystroslava byly podivně znepokojeny, každá se odebrala do své komnaty a zavřela se tam. Jejich komnaty od sebe byly poměrně daleko a jelikož žádná z nich neměla ani ponětí o osudu svých sester, celou noc oko nezamhouřily. Příštího dne škodolibý princ zavedl Ledabytku do domku, který byl na konci zahrady a zde se princezna Lstislavovi svěřila se svým znepokojením ohledně svých sester, ačkoliv se neodvážila před nimi ukázat ze strachu, že by odsoudily její svatbu. Princ jí řekl, že se postará o to, aby souhlasily a poté, co ještě chvíli cosi povídal, vyšel ven a Ledabytku zamknul, aniž by si toho všimla, a vydal se pečlivě hledat ostatní princezny. Nějakou dobu nemohl přijít na to, v jakých pokojích byly zamčené. Nakonec, jelikož Žvanilka neovládla ani chvíli nemluvit, mluvila sama pro sebe a naříkala, princ se přiblížil ke dvěřím jejího pokoje a spatřil ji klíčovou dírkou.

Lstislav na ni hovořil skrz dveře a říkal jí, stejně jako její sestře, že se do věže chtěl dostat proto, že jí chce nabídnout své srdce a vzít si ji za ženu. Přehnaně vychvaloval její krásu a její povahu a Žvanilka, přesvědčená, že má neobyčejné hodnoty, byla natolik pošetilá, že věřila tomu, co jí princ napovídal. Odpověděla mu záplavou slov, která nebyla zrovna dvakrát nevlídná. Princezna vždy potřebovala s podivnou zběsilostí mluvit, aby se z podobných situací dostala, tak to ostatně vždy dělávala. Byla totiž velmi ochablá, protože celý den ani sousta nepozřela, jelikož v pokoji nebylo nic k zakousnutí. Jelikož byla neuvěřitelně líná a neustále měla na mysli jen své tlachání, nikdy nic neplánovala dopředu: když něco potřebovala, vždy se obrátila na Bystřenku a tato líbezná princezna, která byla tak moc pracovitá, jako její sestry nebyly ani trochu, ve svém pokoji vždy uchovávala nespočetné množství marcipánu, paštik, zavařenin a kandovaného ovoce, které sama vyrobila. Inu Žvanilka, která tuto výhodu neměla, vyhladovělá a bombardovaná princovými sladkými něžnostmi, které jí vykládal přes zavřené dveře, nakonec tomuto svůdníkovi otevřela a ten na ni dál hrál divadýlko, což mu šlo výborně.

Poté, co opustili její pokoj, se vydali do zámecké kuchyně, kde našli všechny možné pochutiny, neboť košík vždy princezny zásoboval dopředu. Žvanilka ze začátku pořád dělala starosti o své sestry, ale pak si z nějakého záhadného důvodu začala myslet, že jsou obě v pořádku zamčené v Bystřenčině pokoji, kde jim nic nechybí. Lstislav se jí v tom ze všech sil snažil ujistit a namluvil jí, že se vydají princezny hledat k večeru. Žvanilka nesouhlasila a trvala na tom, že se za sestrami vydají hned, jak se nají.

Princ a princezna strávili příjemný čas při jídle a poté Lstislav princeznu požádal, zda by se mohli jít podívat do zámeckého salonu; vzal ji za ruku a princezna ho vedla. Jen co přišli na dané místo, princ znovu zahrnul princeznu přehnanými něžnostmi a vysvětloval jí, jaký přínos pro ni bude mít jejich sňatek. Řekl jí, stejně jako Ledabylce, že musí jeho žádost přijmout

hned, protože jestliže se shledá se sestrami dříve, než přijme jeho žádost o ruku, určitě budou sestry proti, protože je bezesporu nejmocnějším princem v okolí a přirozeně by tedy měl být manželem nejstarší sestry a ona by pak nesouhlasila s tímto sňatkem, po kterém princ toužil z celého srdce. Po všech těchto planých řečech se Žvanilka zachovala stejně bláznivě jako její sestra a přijala princovu žádost o ruku. Na své skleněné vřetenko si vzpomněla až ve chvíli, kdy bylo rozbité na tisíc kousků.

Navečer se princezna s princem vrátila do své komnaty a první, co spatřila, bylo skleněné vřetenko rozbité na kousíčky. Při pohledu na tuto podívanou se znepokojila a princ se zeptal, co ji trápí. A jelikož kvůli své neustálé zoufalé potřebě mluvit neuměla držet jazyk za zuby, vyslepičila princovi tajemství skleněných vřeten. Zákeřný princ měl radost; král byl však přesvědčen, že se princezny zachovaly špatně.

Avšak Žvanilce se už nechtělo jít hledat své sestry, protože měla oprávněně strach, že by nesouhlasily s tím, co provedla. Princ se ale nabídl, že sestry najde a jistě je přiměje, aby se svatbou souhlasily. Po tomto ujištění princezna, která celou noc nespala, usnula a princ ji zamknul v pokoji stejně jako Ledabylku.

Není-liž pravda, krásná komteso, že Lstislav byl mrzký dareba a tyto vznešené princezny osoby lhostejné a neopatrné? Planu hněvem proti všem těmto lidem a nepochybuji o tom, že vy zcela jistě také; ale nebojte se, skončí tak, jak si zaslouží. Jen moudrá a odvážná Bystřenka bude plesat.

Když tento proradný princ zavřel Žvanilku, šel do každé komnaty v zámku, pěkně jedna po druhé a jelikož byly všechny otevřené, došel k závěru, že v té jediné, která byla zamčená zevnitř byla jistě ta, kam se uchýlila Bystřenka. Jelikož si předtím připravil jednu a tu samou řeč, šel k Bystřenčiným dveřím odříkat na vlas stejné řečičky, které předtím nakukal jejím sestrám. Ale tato princezna, která nebyla tak naivní jako její starší sestry, docela dlouho poslouchala a neodpovídala. Nakonec, když jí došlo, že je princů nad slunce jasné, že je uvnitř pokoje, řekla mu, že pokud je jsou jeho sympatie tak hluboké a upřímné, jak se jí snaží přesvědčit, ať sestoupí do zahrady, zavře za sebou dveře a pak s ním bude mluvit, jak si princ přeje, z okna své komnaty.

Lstislavovi to ani krapet nepřipadalo jako dobrý nápad a jelikož si princezna tvrdohlavě stála za svým a nechtěla otevřít, tento proradný princ, netrpělivý až k vzteku, šel, vzal poleno a vyrazil jím dveře. Tu spatřil Bystřenku s kladivem v ruce, které náhodou našla v šatní komoře poblíž jejího pokoje. Princezna celá zrudla rozrušením, a přestože jí oči plály hněvem, Lstislavovi připadala čarovně krásná. Měl sto chutí jí padnout k nohám, ale Bystřenka ustoupila a hrdě prohlásila: „Princi, jestli se ke mně přiblížíte, rozmašíruru vám hlavu kladivem“ „Cože? Krásná princezno“, vykřikl svým pokryteckým hlasem, „tak vy mi mou lásku mi oplácíte hněvem!“ Začal jí přes celou místnost přesvědčovat o síle svého vzplanutí, které v něm podnítila pověst o její spanilosti a krásném duchu. Dodal, že se převlékl jen pro to, aby jí ve vsí úctě nabídl své srdce a požádal ji o ruku a řekl jí, že mu musí odpustit jeho vášnivou prudkost a odvalu vyrazit její dveře. Nakonec jí chtěl přesvědčit, stejně jako její sestry, že je v jejím vlastním zájmu si ho co nejdříve vzít za manžela. Také jí navykládal, že neví, kam se vypařily její sestry, protože se nenamáhal je jít hledat, jelikož myslel jen na ni. Chytrá princezna s předstíranou zjihlostí princů oznámila, že je potřeba vyhledat její sestry a že společně najdou nějaké řešení. Avšak Lstislav jí opáčil, že není s to jít hledat princezny,

jelikož nevyhověla jeho žádosti o ruku, protože by se její sestry jistě vzpěchovaly, protože mají právo starších.

Bystřenka, která byla z dobrého důvodu před tímto zrádným princem na pozoru, nabyla při této odpovědi ještě větších pochyb a třásla se při pomyšlení, co se mohlo přihodit jejím sestrám a rozhodla se je pomstít a zároveň se vyhnout nebezpečí, které nejspíše potkalo její sestry. Mladá princezna tedy řekla Lstislavovi, že beze všeho souhlasí se sňatkem, ale že je přesvědčená, že večerní svatby nikdy nedopadnou dobře a požádala Lstislava, aby si slíbili věrnost až nazítří ráno. Ujistila ho, že princezny se o ničem nedozví a poprosila ho o trochu času, aby se mohla pomodlit a že následně ho zavede do pokoje s pohodlnoučkou postelí a vrátí se do svého pokoje, kde zůstane zavřená až do rána.

Lstislav, který nebyl zrovna nejstatečnější a který neustále viděl Bystřenku, která si hrála s velkým kladivem jako kdyby měla v ruce vějíř, souhlasil s jejím návrhem a vzdalil se, aby mohla chvíli rozjímat. Ještě ani nebyl pořádně daleko, když Bystřenka už běžela připravit lože nad otvorem do stoky, která byla v jedné z komnat. Komnata byla stejně čistá jako všechny ostatní-jen s tím rozdílem, že se do tohoto prostorného otvoru do stoky vyhazoval všechen odpad ze zámku. Bystřenka nad otvor umístila dva tenoučké zkřížené klacky, rozestlala na nich lože a odebrala se do svého pokoje. Chvíli na to se Lstislav vrátil a princezna jej dovedla k ustlanému lůžku a odešla. Princ se ani nepřevlékl a nedočkavě se vrhl na lůžko. Pod jeho vahou se dva klacíky okamžitě zlomily, zřítíl se do šachty, aniž se mohl čehokoli chytit a potloukl se ze všech stran a hlavu měl samou bouli. Princův pád nadělal v šachtě velký hluk. Ta ostatně nebyla daleko od Bystřenčiny komnaty a ta okamžitě věděla, že se její past měla úspěch, jak předpokládala, což jí způsobilo nesmírně příjemnou tajnou radost. Nedá se popsat, jaké potěšení pocítovala, když slyšela, jak se čvachtá ve stoce. Tohoto trestu se mu dostalo po právu a princezna měla důvod být spokojená.

Její radost jí ale nezaměstnala natolik, že by nemyslela na své sestry. Ihned přemýšlela, jak je najít. Dohledat Žvanilku nebylo těžké. Lstislav, poté, co ji zamknul na dva západy, nechal klíč v jejím pokoji. Bystřenka hlučně přispěchala do této komnaty, až se Žvanilka probudila a nadskočila. Když ji spatřila, byla pěkně vyjevená. Bystřenka jí vylíčila, jakým způsobem se zbavila šibalského prince, který je přišel zneuctít. Pro Žvanilku to bylo jako blesk z čistého nebe a byla pořádně zaskočená. Navzdory všemu svému tlachání totiž nepobrala moc rozumu a směšně věřila všemu, co jí Lstislav navykládal. I takové naivky se na světě najdou. Žvanilka, která se snažila nedat najevo svou nesmírnou bolest, vylezla ze svého pokoje, aby se s Bystřenkou vydala hledat Ledabylku. Prošmejdily všechny zámecké komnaty, ale svou sestru nenašly, až nakonec Bystřenku napadlo, že by mohla být v zahradním domku, kde jí následně také našly, polomrtvou hlady a téměř ve mdlobách, protože celý den nic nepozřela. Princezny jí pomohly, jak mohly, a nakonec se celá situace vyjasnila, což Žvanilku a Ledabylku k smrti rozesmutnilo. Poté se všechny tři odebraly k odpočinku.

Lstislav však strávil velmi nepříjemnou noc a nebylo to lepší, ani když se rozednělo. Princ se ocitl ve sklepeních, jejichž hrůzu ani nemohl pořádně vidět, protože se do nich nikdy nedostalo světlo. Nicméně v důsledku svého trápení nakonec našel východ ze stoky, který vedl do řeky, která byla poměrně daleko od zámku. Nakonec ho zaslechli rybáři lovící na řece a tito dobří lidé ho vytáhli na břeh v politováníhodném stavu.

Lstislav se nechal odvézt zpět ke dvoru svého královského otce, aby se vyléčil. Začal se na Bystřenku tak usilovně hněvat, že myslel více na pomstu než na své uzdravení.

Princezně nebylo dvakrát do zpěvu. Počestnost jí byla tisíckrát milejší než život a potupná slabost jejích sester ji uvrhla do takového zoufalství, že ho jen stěží mohla mít pod kontrolou. Nicméně špatný zdravotní stav princezen způsobený tím, co následovalo po jejich nedůstojných svatbách, představoval pro neoblomnou Bystřenku další zkoušku. Lstislav, který již byl zběhlý šibal, po svém dobrodružství sebral veškerý svůj rozum, aby své šibalství dotáhl k dokonalosti. Ani stoka ani pohmožděniny ho nerozhodily tolik jako fakt, že narazil na někoho, kdo je mazanější než on. Tušil, jaké následky budou mít jeho dvě svatby, a tak, aby nalákal skomírající princezny, nechal pod okna zámku přinést obrovské bedny naplněné stromy s výstavním ovocem. Ledabylka a Žvanilka, které často koukávaly z okna, si tohoto ovoce všimly a okamžitě na něj dostaly neodolatelnou chuť a dotíraly na Bystřenku, aby v koši sestoupala dolů a ovoce natrhala. Princezna byla tak laskavá, že chtěla sestry uspokojit, a nakonec tedy sestoupila a donesla jim překrásné ovoce, které princezny hltavě spořádaly.

Příštího dne se na stromech objevilo jiné ovoce. Princezny znovu dostaly chuť a Bystřenka chtěla znovu sestřím udělat radost, nicméně Lstislavovi poddaní, kterým se den předtím nezadařilo, tentokrát nepromarnili svou příležitost, zmocnili se Bystřenky a unesli ji přímo před očima jejích sester, které si zoufalstvím rvaly vlasy na hlavě.

Lstislavovi pomocníci pak přivezli Bystřenku do sídla, kde se princ zotavoval. Jelikož se na princeznu nepopsatelně hněval, počastoval ji nepřeborným množstvím nadávek, na které vždy odpověděla s rozhodností, jak to bylo vlastní její ušlechtilé duši a tak jak se slušelo na hrdinku jako Bystřenka. Nakonec, poté, co ji několik dní držel ve vězení, ji nechal odvézt na vysokánskou horu a sám za ní vzápětí přijel. Tam jí oznámil, že ji nechá zemřít takovým způsobem, kterým se jí pomstí za všechny podrazy, které mu provedla. **Následně** pak tento proradný barbarský princ Bystřence ukázal sud zevnitř plný ostrých nožů, břitev a hřebíků a řekl jí, že ji strčí dovnitř, pak nechá sud skutálet z vršku hory až dolů, aby ji jaksepatří potrestal. Ačkoliv Bystřenka nebyla Římanka, nebála se mukou, která na ni čekala, na rozdíl od Regula, než ho kdysi potkal stejný osud. Princezna zachovala klid a dokonce i svou duchapřítomnost. Lstislav, místo toho, aby obdivoval její hrdinskou povahu, se na ni znovu rozzlobil a chtěl ji zabít co nejdříve. S tímto úmyslem se pak sehnul k otvoru v sudu, který měl být nástrojem jeho pomsty, aby zkontroloval, že je řádně vybaven všemi smrtelnými nástroji. Bystřenka, která viděla svého pronásledovatele, jak pozorně zkoumá sud, nemeškala a šikovně ho shodila do sudu a než se princ stačil vzpamatovat, strčila sud z hory dolů. Poté se dala na útěk a princovi služební, kteří byli svědky jeho krutého pokusu zabít tuto rozmilou princeznu, neměli to srdce ji pronásledovat. Navíc byli vyděšení z toho, co se právě stalo Lstislavovi, takže nemysleli na nic jiného, než aby zastavili sud, který se kvapně valil dolů – jejich snaha přišla vniveč, sud se skutálel až dolů a vytáhli z něj prince posetého ranami.

Tyto události uvrhly krále Dobromysla a prince Krasoslav do naprostého zoufalství. Prostého lidu se však nijak nedotkly, neboť ten Krutoslava ze srdce nenáviděl, a dokonce se udivoval nad tím, jak mohl mladší princ, který měl tak vznešené srdce, mít rad svého staršího ničemného bratra. Ale takový už byl Krasoslav – k svým příbuzným ho poutaly silné vazby a Krutoslav mu vždy projevoval takovým způsobem, že se Krasoslav zkrátka nemohl ubránit a vždy je pohotově opětoval. Krasoslav byl tedy bratrovými zraněními hluboce zasažen a dělal první poslední proto, aby je co nejrychleji uzdravil. Avšak přese všechny urputné snahy všech zúčastněných Krutoslavovi nebylo pomoci, ba naopak – rány se zdály být čím dál více zanícené a způsobovaly Krutoslavovi dlouho bolest.

Poté, co se Bystroslavě povedlo vyhnout se hrůzyplnému nebezpečí, netrvalo dlouho a musela čelit dalším neradostným záležitostem. Její dvě sestry obě porodily syna, což Bystroslavu uvrhlo do rozpaků. To však neubralo nic na její odvaze – touha přikrýt potupu svých sester ji přiměla k rozhodnutí vystavit se jistému nebezpečí, ačkoliv si byla plně vědoma všech rizik. Podnikla všechna potřebná bezpečnostní opatření k tomu, aby dosáhla toho, co měla za lubem: převlékla se za muže, uložila obě děti do bedniček s otvorem v úrovni úst, aby mohly dýchat, naložila je spolu s dalšími bedničkami na koně a takto vybavená se dostala na dvůr krále Dobroslava, kde sídlil i Krutoslav.

Jen co se Bystroslava octla ve městě, dozvěděla se, jak štědře Krasoslav odměňoval všechny evropské šarlatány, které se snažil přilákat na královský dvůr. Za těchto časů se totiž světem potloukala spousta nezaměstnaných nešikovných dobrodruhů, kteří se vydávali za velikány, kteří jsou obdařeni nebesy a umí uzdravit každý neduh. Těmto lidem, kteří uměli jen pořádně ušít boudu, lid však často a rád věřil. Uměli se jim zalíbit svým neobvyklým zevnějškem a prazvláštními jmény, která si vybírali. Tito léčitelé nikdy nezůstávali ve svém rodném kraji, a jejich exotický původ jim vždy byl u lidu výhodou.

Vynalézavá princezna toto všechno měla na paměti a vybrala si tak jméno naprosto neobvyklé pro toto království, a to Medicián. Následně pak dala všude možné rozhlásit, že přijel rytíř Medicián, který má svá magická tajemství, jak uzdravit byť i ta nejnebezpečnější a nejzákeřnější zranění. Krasoslav dal ihned pro převlečeného rytíře poslat. Bystroslava tedy předstoupila, dokonale zahrála vzdělaného lékaře, pár slovy se zmínila o rytířském umění, zkrátka nic jejímu vystoupení nechybělo. Princezna byla mile překvapena princovým vzhledem a dobrými způsoby a po krátké debatě ohledně Krutoslavových zranění řekla, že se musí vydat pro lahvičku jedinečné a speciální vody, ale že prozatím zde nechá dvě bedničky s výbornými mastmi pro zraněného prince.

Poté rádobý lékař odešel a již se nevrátil, ačkoliv byl znepokojeně očekáván. Nakonec pro něj poslali, aby se co nejdříve dostavil, když v tom někdo zaslechl křik nemluvnat z Krutoslavova pokoje. To bylo velmi podivné, protože Krutoslav přeci nebyl dítě. Kdosi nastražil uši a přišel záhadě na kloub: křik vycházel z bedniček od lékaře.

Byli to Bystroslavini synovci. Bystroslava je před cestou pořádně nakrmila, ale jelikož to bylo už nějakou dobu, dožadovali se o další, a to jímavým nářkem. V bedničkách byli dva malínci krásnoučcí kloučkové. Krutoslavovi došlo, že za tím opět stojí Bystroslava a začal se nepopsatelně hněvat a jeho bolesti dosáhly takové míry, že všichni věděli, že se pro něj stanou osudnými.

Krasoslav byl ochromen zármutkem a Krutoslav, proradný až do krajnosti, se rozhodl zneužít bratrova pohnutí. „Princi, vždy jste mě měl rád a nyní slzami skrápíte můj odchod. Již nepotřebuji důkazy o vašem přátelství jako v zemi živých. Umírám – a proto, jestliže jsem Vám byl opravdu tak drahý, dejte mi slib, že splníte prosbu, kterou Vám předložím.“

Krasoslav měl při pohledu na svého bratra pocit, že mu nemůže nic odepřít, se velkolepě zapřísahal splnit vše, oč ho bratr požádá. Jakmile Krutoslav uslyšel tyto přísahy, políbil svého bratra se slovy: „Umírám s klidným srdcem, principi, neboť budu pomstěn. Věc, o kterou vás totiž prosím je požádat Bystroslavu o ruku hned po mé smrti. Jistě tuto mazanou princeznu získáte a jakmile bude vaše, probodnete jí dýkou hrud’.“ Krasoslav se při těchto slovech třásl zděšením a činil pokání za své zbrklé přísahy, avšak již nebyl čas je odvolat a Krasoslav

nechtěl před Krutoslavem dát najevo svou lítost, protože za pár okamžiků zemřel. Dobroslav tím byl velmi zarmoucen. Co se týče lidu, ten byl šťasten, že díky Krutoslavově smrti se na trůn dostane Krasoslav, jehož měl pro jeho záslužné skutky každý rád.

Bystroslava se opět šťastně vrátila ke svým sestrám a brzy se dozvěděla o Krutoslavově smrti. Krátce na to byl princeznám oznámen návrat jejich královského otce. Král přispěchal do věže a ze všeho nejdříve chtěl vidět skleněná vřeténka. Ledabylie přinesla Bystroslavino vřeténko a poté a po uctivé pokloně ho vrátila na místo. Žvanilie učinila totéž a Bystroslava pak přinesla své vřeténko. Ale králi se to nezdálo a žádal si vidět všechna tři vřeténka najednou. Pouze Bystroslava mohla přinést své vřeténko a král se na starší princezny tak rozhněval, že je rovnou poslal k víle, která mu vřeténka darovala, aby u ní strávily zbytek života a baly jaksepatří potrestány.

Víla začala tím, že princezny zavedla do jedné ze svých zámeckých galerií, kde nechala namalovat nespočetné množství příběhů příkladných žen, které se proslavily svými ctnostmi a pracovitým životem. **Následně** se víliným kouzlem daly všechny do pohybu a od rána do večera se nezastavily. Všude byly vystaveny památníky a ódy na počestnost těchto žen. Pro tyto dvě sestry to byla pořádná lekce pokory: jaký propastný rozdíl byl mezi úspěchy těchto hrdinek a jejich politováníhodnou situací, kdy je jejich nešťastná neopatrnost přivedla až na samé dno! Jako třešnička na dortu toho všeho utrpení jim víla ve vší vážnosti promlouvala do duše, že kdyby byly tak pracovité jako ty ženy na obrazech, nikdy by neztratily správnou cestu, ze které tak nedůstojně sešly, neboť lenost je matkou veškerého zla a byla také u zrodu všech jejich neštěstí. Víla také dodala, že jim obstará pořádnou práci, aby se již nikdy nic podobného neopakovalo a aby odčiniły čas, který promrhaly. Víla princezny přinutila k těm nejnižším a nejhrubějším pracím a bez ohledu na jejich jemnou pleť je poslala v zahradě sbírat hrách a vytrhávat plevel.

Ledabylie podléhala zoufalství, že vedla život, který jí byl pramálo po chuti a zemřela zármutkem a únavou. Žvanilka, která později našla způsob, jak v noci uniknout z vílina zámku, si rozbila hlavu o strom a následně zemřela mezi prostým lidem.

Bystroslava pro své dobré srdce velmi silně prožívala bolestný osud svých sester; do toho všeho se dozvěděla, že Krasoslav krále požádal o její ruku a král mu ji přislíbil, aniž by o tom princeznu zpravil, protože v té době vůbec nebylo ani pramálo bráno v potaz, jaké vzájemné city vůči sobě snoubenci chovali. Bystroslava se při této novině až zachvěla, oprávněně se bála, aby Krutoslavova zloba nevníkla i do srdce jeho bratra, jemuž na něm tolik záleželo a obávala se, že si ji chce princ vzít jen proto, aby ji obětoval svému bratru. Plná obav si šla pro radu k moudré víle, která si jí vždy vážila tak moc, jako její sestry neuznávala.

Víla však Bystroslavě nechtěla nic ani naznačit, jediné, co jí řekla bylo: „Princezno, jste moudrá a rozumná, až doposud jste vždy při svém chování měla správně na mysli jen to, že je třeba důvěřovat, ale i prověřovat. Usilovně myslte i nadále na tyto důležité mravní zásady a nakonec budete šťastná i bez mých rad. Bystroslava, které se nepodařilo z víly vytáhnout žádné další rozumy, se velmi znepokojená vrátila do paláce.

Pár dní na to si princův vyslanec princeznu vzal v zastoupení prince a odvedl ji, aby se setkala se svým chotěm, který na ni čekal ve svém honosném kočáru. V prvních dvou městech za hranicemi Dobroslavova království princeznu slavnostně přivítali a ve třetím se setkala s Krasoslavem, který ji na příkaz svého otce vyjel naproti. Všichni byli překvapení, když viděli

prince s blížící se svatbou tak zachmuřeného, vždyť byla prý na jeho popud. I sám král mu to vyčítal a přes jeho nechuť ho poslal princezně naproti.

Když ji Krasoslav spatřil, byl jí ohromen; složil jí několik poklon, ale tak rozpačitě, že oba dvory, které věděly, jak je princ duchaplný a milý, si myslely, že byl tak zamilovaný, až byl zcela vyveden z míry. Celé město znělo radostným voláním a všude bylo slyšet hudbu a ohňostroje. A nakonec, po výborné hostině, se měli novomanželé odebrat do svých komnat.

Bystroslava, která měla neustále na paměti, co jí připomněla víla, měla připravený plán. Princezna si získala jednu ze svých služebných, která měla u sebe klíč od jejich královské komnaty, která jí byla určena, a poručila jí, aby do ní nanosila slámu, rybí měchýř, ovčí krev a střívka zvířat, která jedli na večeři. Pod jakousi záminkou se princezna dostala do komnaty, ze slámy udělala postavu, do které umístila střeva a měchýř plný krve a oblékla ji do noční košile a čepce. Když Bystroslava tuto zdařilou loutku dokončila, připojila se znovu k ostatním a nějaký čas na to byli odvedeni do svých komnat. Poté, co se upravili, komorná odnesla louče a vzdálila se. Bystroslava okamžitě umístila figuru do postele a ukryla se v rohu. Princ, poté, co dvakrát třikrát hlasitě vzdychl, popadl svůj meč a probodnul jím tělo, které mělo patřit Bystroslavě. V tu ránu ucítil, jak krev stříkala všude okolo a nahmatal nehybnou ženskou postavu. „Co jsem to jen udělal!“ vykřikl Krasoslav. „Proč?! Po tom všem. Tolik jsem váhal, jestli dodržet svou přísahu za cenu zločinu. Připravil jsem o život spanilou princeznu. Narodil jsem se jen proto, abych ji miloval! Od okamžiku, kdy jsem ji spatřil, jsem byl okouzlen jejím půvabem, přesto jsem neměl sílu nedodržet hanebnou přísahu, ke které mě přinutil můj zuřivý bratr! Ach nebe! Může vůbec člověk potrestat ženu za její ctnosti? Dobře tedy! Krutoslave, učinil jsem za dost tvé nespravedlivé pomstě. Teď ale já pomstím Bystroslavu svou smrtí. Ano, krásná princezno, ten stejný meč musí...“ V tu chvíli Bystroslava uslyšela, jak princ šmátrá po svém meči, který mu předtím v jeho rozničení upadl, aby se jím mohl probodnout. Nechtěla, aby učinil takovou nerozvážnost a vykřikla: „Princi, já nejsem mrtvá! Z vašeho dobrého srdce jsem vycítila vaši lítost a nevinnou lstí jsem vás ušetřila spáchání zločinu.

Na to Bystroslava Krasoslavovi pověděla o svých prozíravých plánech a o slaměné figuríně. Princ, štěstím bez sebe, že princezna žije, nikdy pak už nepřestal obdivovat její obezřetnost a byl jí nekonečně zavázán, že předešla zločinu. Vždy, když na to myslel, ho pojala hrůza a děs. Nechápal, jak mohl být tak slabý a nevidět, že nešťastné přísahy, ke kterým byl úskokem přinucen, byly neplatné.

Nicméně, kdyby Bystroslava nebyla vždy tak pevně přesvědčená, že je třeba důvěřovat, ale prověřovat, už dávno by byla mrtvá, čímž by zapříčinila i smrt Krasoslavovu a následně bychom si pak mohli už jen lámat hlavu o princových zmatených citech. Ať žije obezřetnost a duchapřítomnost! Ty totiž ochránily tento pár od zdrcujících neštěstí, aby se mohli těšit tomu nejlepšímu osudu na světě. Byli na sebe vždy neskutečně milí a strávili spolu spoustu krásných dní v takové blaženosti, že nejde ani popsat.

Tak to je tedy, má paní, velkolepý příběh o Bystroslavě. Přiznávám, že jsem ho vymyslela a vyšperkovala a poněkud jsem ho natahovala, ale když si lidé vypráví pohádky, znamená to, že toho nemají zas tolik na práci a chtějí se bavit a zdá se mi, že to nic nestojí, je trošku prodloužit, aby konverzace nestála. Ostatně, zdá se mi, že za půvabem těchto zábavných historek často stojí okolnosti. Můžete si být jistá, vznešená komteso, že se dají zkrátit.

Ujišťuji vás, že až budete chtít, povím vám Bystroslavina dobrodružství v kratší verzi. Ačkoliv tak je ze svého dětství neznám, pohádka vždy trvala aspoň hodinu.

Nepochybuji o tom, že víte, že tento příběh je velmi známý. Ale nevím, zda víte, co nám tradice říká o jejím původu. Tvrdí, že trubadúři a vypravěči z Provence si Bystroslavu vymysleli ještě dříve než Abélard a slavný kníže Thibaut de Champagne napsali své romány. V těchto příbězích je často ukryté morální poselství. Velmi správně jste si všimla, že je opravdu dobré je vyprávět dětem, abychom je nadchli, aby si zamilovali ctnosti. Nevím, zda jste v tomto věku slyšela o Bystroslavě, avšak pro mě

Natisíckrát má vychovatelka,

Místo bajek s medvídky

Poučila mě, co jest morálka

To skrývají tyto povídky.

Zlem zkroušený

Prince nebezpečný,

Jehož temná zlomyslnost

Vedla v hrůznou nepravost

A také pak dvě mladé dámy

Jejichž lenost připadá mi

Příčinou těch marných dní

Zkažených jejich slabostí.

Hanebně se spletly,

Z dobré cesty sešly.

A za svou línou slabost

Bylo jim učiněno za dost

Tolik však kolik potrestaných neřestí

Náš příběh má i mnoho slavných vítězství

Po tom všem, co nečekali

Se dva hrdinové vzali.

Modrost sama, Bystroslava,

Má teď štědrého Krasoslava.

Volejte třikrát sláva!

Tento příběh možná straší

Ty, co jim teprv zuby raší

Avšak toto vznešená pohádka

Není pro žádná telátka!

Hodnocení: překlad je originální střídáním stylů, tedy spíše knižními prvky v jinak hovorovém slohu.

Opravte větnou interpunkci a hlavně místa s posunutým smyslem; pak bude výsledek pěkný.